

ДЕЯКІ КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗЛОЧИННОСТІ В ЯПОНІЇ

В кримінології відомо, що злочинність в Японії є найнижчою серед розвинутих держав світу. Так, у 1960 р. загальний індекс злочинності в Японії складав 1 601, натомість в США – 1 123, у Франції – 1 505, в Англії з Уельсом – 1 601. Проте вже через 30 років, у 1990 р. ситуація змінилася. Індекс злочинності в Японії зменшився до 1 397 (з автотранспортними злочинами – 1 794), в США – 5 820, у Франції – до 6 169, в Англії з Уельсом – до 8 996. В 90 рр. XX ст. цей індекс в Японії коливався в межах 1 491–1517. Щоправда у 2000 р. цей показник зріс до 1 924. Японія єдина розвинута держава, де протягом 60–90 рр. XX ст. знижувався рівень насильницьких злочинів. Після невеликого зростання у другій половині 90-х рр. та на початку 2000-х, у період 2002-2013 рр. загальна кількість зареєстрованих злочинів в Японії знизилась вдвічі. Цікаво, що за останні два роки у зв'язку зі зменшенням розміру пенсій, в Японії зросла кількість злочинів, вчинених людьми похилого віку. Лише питома вага заарештованих у віці старше 65 років, зросла із 6% у 2000 р. до 31% у 2018 р. Велика кількість японців похилого віку (6 млн.) живуть на самоті, а значна частина із них свідомо обирають в'язницю як своєрідний «будинок для старих».

Найпоширенішими злочинами в Японії завжди були крадіжки, які становлять не менше двох третин в структурі злочинності; при цьому з кінця 1980-х рр. і аж до 2005 р. рівень крадіжок з року в рік продовжував зростати. Особливо інтенсивний приріст числа крадіжок припав на 2002 р.; якщо в 2000 р, наприклад, було зареєстровано 2,13 млн. крадіжок, то в 2002 р. – 2,854 млн., тобто 66% всіх зареєстрованих злочинів. Зрозуміло, що спалах крадіжок позначився на зростанні їх відносних показників, а також на зниженні рівня їх розкриття. Водночас в цей період в Японії різко пішла на спад вулична насильницька злочинність. Якщо в 2003 р було вчинено 7 764 грабежів, то вже до 2008 р. їх число знизилось до 4 567; згвалтувань поменшало із 2 500 до 1 766 за цей же період. На цьому тлі розкриття грабежів зросло із 63,5% до 78,9%. Зростання розкриття торкнулось майже всіх злочинів, при цьому загальне розкриття всіх злочинів до початку 2008 р. зросло до 32% із 21% у 2002 р. В 2013 р. кількість крадіжок в Японії вперше за 40 років стала менше за 1 млн., а кількість умисних вбивств (939) уперше із часу закінчення Другої світової війни стала меншою за 1 000.

За даними Управління ООН з наркотиків та злочинності, індекс окремих видів злочинів в Японії за останні роки склав: напади – 19–20; згвалтування –

1–2; грабежі – 2–3; крадіжки – 350–420; угони авто – 38–63; берглери – 73–90.

І. Клеймьонов відносить Японію, поряд із Кореєю, Гонконгом та Китаєм, до держав традиційної правової сім'ї. За даними, які наводить цей вчений, медіана коефіцієнту злочинності за період 2001–2013 рр. в Японії склала 1 609. Медіана індексів деяких інших злочинів за цей же період склала: умисних убивств – 0,5; тілесних ушкоджень – 47; грабежів – 3,5; берглери (проникнення в житло або інше приміщення з метою вчинення злочину) – 139; крадіжок – 563; наркотичних злочинів – 16,6. У 2017 р. індекс умисних вбивств в Японії склав всього 0,2.

Натомість ця азійська держава відзначається доволі високим рівнем самогубств: у 2016 р. цей показник в Японії склав 8,1 серед жінок та 20,5 серед чоловіків (30 місце у світі). Цікаво, що за даними Всесвітнього дослідження цінностей, 36% опитаних в Японії вважають, що іншим людям в цілому можна довіряти. За цим же опитуванням лише для 19% японців релігія має дуже важливе і доволі важливе значення в житті, для 67% вона не має значення, 13,5% не змогли відповісти на це запитання. Довіра до уряду в Японії складає 41% (судам довіряють 67%). Ключовими чинниками низького рівня злочинності в Японії є, зокрема, домінування традиційних обцинних і моральних цінностей, слідування кожної соціальною групою певного кодексу поведінки, етнічна однорідність японського суспільства, процвітання економіки, суворий контроль над вогнепальною зброєю.

Слід також підкреслити, що Японія, поряд із Сінгапуром, єдина держава із високим рівнем доходів населення, в якій протягом 60-90 рр. ХХ ст. індекс насильницької злочинності впав. В Японії та в Кореї (як і в Сінгапурі), на відміну від держав Західної Європи, Канади та США зменшився також індекс корисливих злочинів, включаючи крадіжки.

Таким чином, очевидним фактом є те, що в новому столітті злочинність в Японії падає десятий рік поспіль. До початку 2011 р. в країні було зареєстровано 2,271 млн. злочинів; з них злочинів, що караються КК, 1,586 млн. (тільки з 2003 по 2010 рр. кількість таких злочинів знизилася на 57%). До початку 2014 року кількість злочинів знизилася ще на 167 тис. Відповідно коефіцієнт злочинності становив 1 032 – найнижчий показник за весь післявоєнний період. З огляду на, що за оперативними статистичними даними в 2015 р. ця тенденція зберігається, а тому лінійний аналіз дає прогноз про зниження в 2015–2016 рр. коефіцієнта злочинності до рекордного значення нижче 1 000.